

God man och förvaltare

God man

Vissa människor kan av olika orsaker vara i behov av hjälp med varierande göromål. Oftast kan detta lösas genom en fullmakt för någon att företräda den som behöver hjälp (huvudmannen).

Ibland är det inte tillräckligt med en fullmakt. En person kan på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållanden behöva hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom samt sörja för sin person. I dessa fall kan tingsrätten förordna en god man. Om huvudmannens tillstånd är sådant att hen förstår vad ett godmanskapsuppdrag betyder ska huvudmannen lämna samtycke till att beslut om god man fattas. Det kan dock vara så att huvudmannen på grund av sitt tillstånd inte kan uttrycka sin mening och då får beslutet fattas på andra uppgifter.

Till en ansökan om god man ska det bifogas ett läkarintyg, där det bland annat framgår om huvudmannen förstår vad saken gäller och vilket behov av hjälp som finns. Det krävs vidare utredning som utvisar behovet av god man. En sådan utredning kan bestå av en social utredning eller liknande, till exempel uppgifter från personal vid ett särskilt boende.

Förvaltare

Om huvudmannen är ur stånd att vårda sig eller sin egendom på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande och behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person kan tingsrätten utse en förvaltare för huvudmannen. Att så är fallet ska styrkas genom läkarintyg. Vidare bör ytterligare utredning rörande behovet av förvaltare inges, såsom social utredning eller liknande, till exempel uppgifter från personal vid ett särskilt boende.

Förvaltaruppdraget ska anpassas till den enskildes behov i varje särskilt fall och får begränsas till att avse viss egendom eller angelägenhet eller egendom överstigande visst värde. Den huvudman som får hjälp genom en förvaltare mister del av eller hela sin rättshandlingsförmåga. Förvaltarskap får inte anordnas om behovet av hjälp kan tillgodoses genom godmanskap.

Vad uppdraget som god man/förvaltare kan innefatta

- **Bevaka rätt** avser t.ex. att bevaka huvudmannens intressen i samband med lägenhetsförsäljning- eller avveckling, bouppteckning/arvsskifte eller ansökan om exempelvis vård och annat boende eller olika slags bidrag.
- **Förvalta egendom** avser huvudmannens ekonomi i sin helhet, dvs inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. Uppdraget kan också begränsas till att avse en viss del av huvudmannens egendom som t.ex. en fastighet eller ett arv.

- **Sörja för person** avser att tillse att den sociala situationen fungerar på ett tillfredsställande sätt, exempelvis genom personlig kontakt med huvudmannen, dennes anhöriga och eventuell vårdpersonal.

Omfattningen av uppdraget är helt beroende av huvudmannens behov.

Vem kan utses till god man och förvaltare?

Till god man eller förvaltare ska utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig man eller kvinna. För mer information hänvisas ni till överförmyndaren i den kommun där huvudmannen är folkbokförd. Det är normalt överförmyndaren som föreslår vem som kan vara god man eller förvaltare och som granskar dennes uppdrag.

Ansökan om god man eller förvaltare

Rätt domstol är den tingsrätt inom vars område huvudmannen är folkbokförd. Om huvudmannen inte är folkbokförd i Sverige är tingsrätten i den ort där han eller hon vistas behörig. I övriga fall skickas ansökan till Stockholms tingsrätt. Handläggningen är avgiftsfri. Överförmyndaren i den kommun där huvudmannen är folkbokförd eller vistas är vanligen part i ett ärende om god man eller förvaltare.

Behörig sökande är

- huvudmannen själv (om denne fyllt 16 år)
- överförmyndaren
- huvudmannens make/maka/sambo och närmaste släktingar
- god man förordnad med stöd av 11 kap. 4 § föräldrabalken

OBS! Ansökan från icke behörig sökande ska sändas till överförmyndarnämnden i den kommun där huvudmannen är folkbokförd.

Ansökan kan göras med hjälp av Malmö tingsrätts blankett [Ansökan om god man/förvaltare](#), och ska vara signerad av sökanden.

Ansökan ska innehålla

- en begäran om förordnande av god man eller förvaltare
- en redogörelse för skälen för begäran
- personuppgifter avseende huvudmannen
- uppgifter om närmaste släktingar (ange namn och adress)
- eventuellt förslag på god man eller förvaltare
- adressuppgift och telefonnummer avseende sökanden

Handlingar som vanligtvis ska bifogas

- personbevis för huvudmannen med släktutredning (inte äldre än tre månader)
- läkarintyg som företrädesvis bör avfattas på av Socialstyrelsen utfärdat formulär, se Socialstyrelsens hemsida, www.socialstyrelsen.se/blanketter
- annan utredning utvisande behovet av god man, t.ex. social utredning med uppgifter bl.a. om huvudmannens ekonomi, personliga och sociala förhållanden samt uppgifter om anhöriga. Vidare ska framgå hur behovet av godmanskap har uppstått och beträffande förvalterskap, skäl för att godmanskap inte är tillräckligt samt att behovet ej går att tillgodose på något annat mindre ingripande sätt. Utredningen kan skrivas av t.ex. biståndshandläggare, kurator eller socialsekreterare
- vid eget förslag på god man eller förvaltare ska skriftligt åtagande från eventuell föreslagen god man eller förvaltare samt lämplighetsintyg inges
- skriftligt samtycke från huvudmannen (om det är möjligt) när annan än huvudmannen är sökande,
- skriftliga samtycken från andra närstående i de fall där sökanden är en make/maka/sambo/eller annan närstående släkting eller namn och adresser avseende dessa (bifogas inte samtycken kommer de anhöriga att tillskrivas)

Handläggningen

Finns det brister i ansökan kan tingsrätten komma att förelägga sökanden att avhjälpa bristerna.

Tingsrätten uppdrar vanligen åt överförmyndaren att göra den utredning som behövs för att tingsrätten ska få ett fullgott underlag att fatta beslut på. Överförmyndaren kan till exempel höra vad de anhörigas uppfattning är om en god man eller förvaltare behövs, och se till att läkarintyg eller en social utredning lämnas in. Överförmyndaren lämnar utredningen tillsammans med ett eget yttrande och ett förslag på lämplig person för uppdraget som god man eller förvaltare till tingsrätten. På parts begäran eller självmant kan tingsrätten hålla sammanträde i ärendet. Beslut kan också fattas utan sammanträde när skriftväxling har avslutats.